

Týždeň od 18. do 24. októbra

NOVOZMLUVNÍ PROROCI

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Mat 16,13–16; Ef 2,20; Zj 22,6; Luk 2,36–38; Sk 21,9; Ef 6,10–18

ÚVODNÝ TEXT

⁴Preto sú dary milosti rôzne, ale Duch je ten istý; ⁵a rôzne sú aj služby, ale Pán je ten istý; ⁶a rôzne sú aj účinky moci, ale Boh je ten istý, ktorý pôsobí všetko vo všetkých. (1Kor 12,4–6)

Pri ceste autom otec s malým synom sledovali okoloidúce autá a hľadali tie, ktoré boli úplne rovnaké ako to ich. Otec potom ukázal na jedno auto a zvolal: „Synak, presne takéto bolo moje prvé auto!“ Keď prišli domov, spoločne si sadli a otec ukazoval synovi technické príručky k oboj autám – k tomu prvému aj terajšiemu. Otec pozorne vysvetľoval vlastnosti oboch vozidiel a zdôraznil, čo majú spoločné a čo sa zmenilo. Keď však porovnal oba motory, všetko bolo úplne rovnaké. Na autách sa veľa zmenilo, ale motor zostal rovnaký.

Boh hovoril prostredníctvom prorokov v Starej i Novej zmluve a kontinuita i harmónia v ich posolstvách je spôsobená tým, že Svätý Duch – Pôvodca, čiže „motor“ božskej inšpirácie – zostal rovnaký. Svätý Duch vždy zmocňuje pravých prorokov darom proroctva. Súčasne stavia Krista do centra prorockých posolstiev, ako to jasne ukazuje list Hebrejom (Heb 1,1–3).

Tento týždeň preskúmame dar proroctva v Novej zmluve. Pozrieme sa na to, čo proroci robili, kto pôsobil ako prorok, ako sa proroci dajú porovnať s apoštolmi, a tiež na nebezpečenstvo falošných prorokov.

OSNOVA LEKCIE

Ústrednou témou Novej zmluvy je Ježiš Kristus a Jeho spasné poslanie. Učenci, apoštoli a proroci o Ňom mali nielen svedčiť a učiť to, čo im prikázal, ale aj budovať cirkev k jednote a duchovnej zrelosti. Prorocký dar preto nezanikol v Starej zmluve, ale zohrával dôležitú úlohu pri šírení evanjelia, čeliac pritom hrozbám falošných poslov i klamstvám.

- Mat 16,13–16; Ján 1,1–5: Ježišovo prorocké a vykupiteľské poslanie (nedeľa)
- Ef 2,20; Ef 3,5: Autorita apoštolov a prorokov Novej zmluvy (pondelok)
- 1Kor 14,3; Ef 4,11–13: Budovanie, posilňovanie a usmerňovanie cirkevneho spoločenstva do Kristovej plnosti (utorok)
- Sk 21,8,9; 1Tim 1,18,19: Povolanie a podiel novozmluvných žien na prorokovaní (streda)
- Mat 24,23–25; Ef 6,10–18: Dôrazné varovanie pred zvodmi a pôsobením falošných prorokov (štvrtok)

JEŽIŠ AKO PROROK

¹³Ked' Ježiš prišiel do končín Cézarey Filipovej, opýtal sa svojich učeníkov: „Za koho pokladajú ľudia Syna človeka?“ ¹⁴Odpovedali: „Jedni za Jána Krstiteľa, druhí za Eliáša, iní za Jeremiáša alebo za jedného z prorokov.“ ¹⁵Opýtal sa ich: „A vy ma za koho pokladáte?“ ¹⁶Šimon Peter odpovedal: „Ty si Kristus, Syn živého Boha.“ (Mat 16,13–16)

Mojžiš Izraelitom povedal: „Spomedzi vás, z tvojich bratov, ti Hospodin, tvoj Boh, vzbudí proroka, ako som ja. Toho poslúchajte!“ (5Moj 18,15) Kto bol týmto prorokom? Samotné Písmo hovorí jasne: proroctvo ukazovalo na Ježiša. „Už Mojžiš povedal: *Pán, váš Boh, vám vzbudí spomedzi vašich bratov proroka ako mňa. Budete ho počúvať vo všetkom, čo vám povie.*“ (Sk 3,22; pozri aj Ján 6,14).

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Aká bola Ježišova prorocká úloha? Ako túto otázku vnímali v Jeho dobe? (Mat 16,13–16; Mar 8,27–29; Luk 9,18–20)

Ježiš ako Kristus, Mesiáš, je Tým, na koho ukazovali všetci starozmluvní proroci. V Novej zmluve ľudia vnímali Ježiša ako naplnenie mesiášskych proroctiev. V Luk 24,13–35 sa On sám predstavuje ako Ten, na koho mesiášske proroctvá ukazovali.

Opis Slova v Ján 1,1–5 v skutočnosti nesedí na žiadnu ľudskú bytosť ani na obyčajného ľudského proroka. Slovo je identifikované ako Stvoriteľ, pretože „Ním vzniklo všetko a bez neho nevzniklo nič z toho, čo jestvuje.“ (Ján 1,3) To znamená, že On stvoril všetko, čo bolo stvorené, teda celý vesmír, ktorého veľkosť sa dnes odhaduje na 93 miliárd svetelných rokov (a to je odhad veľkosti len pozorovateľnej časti vesmíru).

V každom „Boh povedal“ v 1. kapitole knihy Genezis počujeme hovoriť Ježiša. Ten, ktorý povedal „Nech je svetlo!“, je zároveň „svetlom ľudí“ (Ján 1,4) a prostredníctvom plánu spasenia (Ján 1,4.5) rozháňa temnotu sveta a osvecuje každého človeka.

Božie prorocké slová sú isté a potvrdené. Keď toto slovo berieme vážne, „svieti na temnom mieste, až kým nesvitne deň a nevyjde vám v srdciach zornička“ (2Pet 1,19). Proroctvá budú naďalej prinášať svetlo do nášho hriešneho sveta, kým Ježiš ako „Zornička“ a Zdroj tohto prorockého svetla neprinesie svoje večné kráľovstvo.

Dovtedy nám Kristus prostredníctvom svojho života, smrti a zmŕtvychvstania ponúka večný život. Jedinou otázkou zostáva, či ho prijmem, alebo nie.

- Zamysli sa nad faktom, že Ježiš, Stvoriteľ (Ján 1,1–3), je zároveň Ten, kto zomrel na kríži za tvoje hriechy. Čo nás táto úžasná pravda učí o realite Božej lásky k nám?

APLIKÁCIA

APOŠTOLI A PROROCI

Ste vybudovaní na základe apoštolov a prorokov, pričom uholným kameňom je Ježiš Kristus. (Ef 2,20)

V iných pokoleniach nebolo ľuďom známe tak, ako sa teraz v Duchu zjavilo jeho svätým apoštolom a prorokom. (Ef 3,5)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Nová zmluva spomína prácu prorokov a apoštolov. Apoštoli boli „poslovia“ alebo „tí, ktorých vyslal“ Boh, ako to definuje grécke slovo *apostolos*. V evanjeliách sa slovo „apoštol“ vzťahuje na dvanásť učeníkov. Zvyšok Novej zmluvy túto myšlienku podporuje a zahŕňa aj ďalších jednotlivcov, ktorí nepatrili medzi pôvodných Kristových učeníkov.

Pavol sa vo svojich listoch nazýva apoštolom dvanásťkrát. V Rim 1,1.2 spája svoje apoštolské povolanie a obsah svojho kázania s posolstvom starozmluvných prorokov. Pavol sa predstavuje ako apoštol pohanov (Rim 11,13). Za apoštola bol „z Božej vôle povolaný“ (1Kor 1,1).

Na rozdiel od kňazov, ktorí nasledovali rodovú líniu z otcov na synov, Boh ustanovoval prorokov a apoštolov podľa svojej vôle. Keď niektorí spochybňovali Pavlovo apoštolstvo, bránil svoje povolanie (1Kor 9,1.2). Pavol vnímal svoje apoštolstvo ako budovanie na diele Krista, ktorý je „uholným kameňom“ (Ef 2,20). Ako príjemcovia Božieho zjavenia majú preto apoštoli rovnakú úroveň inšpirácie ako proroci (Ef 3,1–5).

V 2Pet 3,1.2 sa apoštol Peter odvoláva na prorokov ako na tých, ktorí prišli predtým a ktorých slová boli dôležité, ale teraz sú apoštoli predstavení ako nositelia rovnakej autority. V týchto veršoch sa odkazuje na časy Starej aj Novej zmluvy. Mohlo by sa zdať, že proroci sú Boží poslovia starozmluvnej éry a apoštoli sú Boží poslovia novozmluvnej éry. V dejinách však nachádzame aj ľudí, ktorí prorokovali alebo uplatňovali prorocký dar, ale neboli apoštolmi. Dar prorocstva nebol v novozmluvných časoch obmedzený len na apoštolov. A nie všetci proroci boli apoštolmi (Sk 15,32).

Aká je podľa úvodných textov (Ef 2,20 a Ef 3,5) úloha apoštolov a prorokov vo vzťahu ku Kristovi a cirkvi?

Ako už vieme z novozmluvných textov, ktoré napísali apoštoli, Ježiš bol stredobodom takmer všetkého, čo zvestovali. Tak či onak, Jeho život, smrť, zmŕtvychvstanie, veľkňazská služba a Jeho návrat tvorili základ ich svedectva.

APLIKÁCIA

- Biblia je jediným oficiálnym záznamom slov apoštolov a prorokov o Ježišovi, Jeho živote a skutkoch. Práve preto je Biblia konečnou autoritou v tom, čomu veríme o Ježišovi a Jeho smrti za nás. Prečo je to tak? Čo by sa stalo, keby sme ako konečnú autoritu používali niečo iné?

ÚLOHA NOVOZMLUVNÝCH PROROKOV

Kto však prorokuje, hovorí ľuďom a tak buduje, povzbudzuje a potešuje. (1Kor 14,3)

¹¹A on ustanovil jedných za apoštolov, iných zasa za prorokov a iných za zvestovateľov evanjelia, iných ustanovil za pastierov a učiteľov, ¹²aby pripravovali svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela, ¹³až kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista. (Ef 4,11–13)

Anjel mi potom povedal: „Toto sú verné a pravdivé slová a Pán, Boh prorockých duchov, poslal svojho anjela, aby svojim služobníkom ukázal, čo sa má čoskoro stať.“ (Zj 22,6)

Čo sa z úvodných textov (1Kor 14,3; Ef 4,11–13 a Zj 22,6) dozvedáme o úlohe novozmluvných prorokov?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Hoci sú uvedené texty dôležité, neprinášajú úplný pohľad na celú šírku diela novozmluvných prorokov. Môžeme si však všimnúť, že ich konanie v mnohom zrkadlí službu starozmluvných prorokov. Takto sa zachováva kontinuita daru proroctva.

V 1Kor 12,10 sa v zozname duchovných darov objavuje aj dar proroctva. V metafore o Kristovom tele (1Kor 12,27.28) sú proroci spomenutí po apoštoloch, ktorí tiež prijímali zjavenia od Boha. Proroci svojím slovom budovali, povzbudzovali (Roh.: napomínali) a potešovali (1Kor 14,3).

Text Ef 4,11–13 uvádza podobnú skupinu duchovných darov ako 1. Korinťanom 12. Proroci sa spomínajú medzi apoštolmi, evanjelistami, pastiermi a učiteľmi (Ef 4,11). Ich úlohou bolo pripravovať „svätých na dielo služby, na budovanie Kristovho tela až kým všetci nedospejeme k jednote viery a poznania Božieho Syna, v dokonalého človeka, ktorého mierou dospelosti je plnosť Krista“ (Ef 4,12.13). Aj v tomto texte vidíme ústredné postavenie Krista v poslanstve prorokov.

Kniha Skutky apoštolov hovorí o dvoch prorokoch, Júdovi a Silasovi (ani jeden z nich nie je autorom biblickej knihy), ktorí „mnohými slovami povzbudzovali a posilňovali bratov, lebo aj oni boli prorokmi“ (Sk 15,32). Proroci často prichádzali s varovaniami a prísnyimi napomenutiami. V závislosti od okolností však ponúkajú aj slová povzbudení. Zvlášť v náročných časoch ide o slová, ktoré nepochybne veľmi ocenili tí, ktorí ich potrebovali počuť. O to viac, ak ich obsahom boli myšlienky nádeje a zaslúbenia Božej milosti.

Dielo povzbudzovania sa spomína aj v kontexte proroctva (1Kor 14,31). V časoch súženia a prenasledovania bol dar proroctva zdrojom posilnenia a nádeje.

V Zj 22,6 je Ježiš predstavený ako „Pán, Boh prorockých duchov,“ ktorého „slová sú verné a pravdivé“. V dnešnom svete sa dá dôverovať len málokomu. O to dôležitejšie je, že môžeme dôverovať slovám Božích prorokov. Aj preto je Jeho Slovo našou najvyššou a konečnou autoritou.

- **Ako môžeš tento týždeň prakticky využiť svoje slová na budovanie a potešenie niekoho vo svojom okolí, kto prechádza náročným obdobím skúšok?**

APLIKÁCIA

ŽENY – PROROKOVANIE A PASTORÁCIA

⁸Na druhý deň sme odcestovali a prišli do Cézarey. Tam sme vošli do domu zvestovateľa evanjelia Filipa – jedného zo siedmich diakonov – a ostali sme uňho. ⁹Mal štyri dcéry, panny, ktoré prorokovali. (Sk 21,8,9)

¹⁸Predkladám ti tento príkaz, syn môj, Timotej, v súlade s predchádzajúcimi proroctvami o tebe, aby si pomocou nich bojoval dobrý boj, ¹⁹aby si mal vieru a dobré svedomie, ktoré niektorí zavrhlí a tak stroskotali vo viere. (1Tim 1,18.19)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty Luk 2,36–38 a Sk 21,9. Čo nám hovoria o prorokyniach?

V starozmluvných časoch Boh povolával za svojich poslov mužov aj ženy. Aj v novozmluvných časoch existujú jasné dôkazy o prorokyniach. Anna bola prvá, ktorú Nová zmluva nazýva „prorokyňa“. V jej prípade išlo o službu na plný úväzok: „Neodchádzala z chrámu, vo dne v noci slúžila Bohu pôstom a modlitbami, ... velebila Boha a všetkým, čo očakávali vykúpenie Jeruzalema, rozprávala o dieťati.“ (Luk 2,37.38)

Z textu Sk 21,9 sa dozvedáme, že zvestovateľ evanjelia Filip „mal štyri dcéry, panny, ktoré prorokovali“. Historici Novej zmluvy, ako napríklad Eusébius, našli neskoršie texty, ktoré hovoria viac o ich živote i mieste, kde sú pochované. Nech už to bolo akokoľvek, v biblickom texte sa dozvedáme o ženách – s najväčšou pravdepodobnosťou mladých –, ktoré mali dar proroctva. Nevieme presne, čo prorokovali, ani aký bol rozsah ich služby. O týchto ženách s proročným darom však vieme zásadnú skutočnosť: žiadne z ich proročských slov sa nestalo súčasťou biblického kánonu. Inými slovami, ocitli sa v rovnakej skupine ako iní praví proroci, ktorých slová či spisy sa nestali súčasťou Biblie.

Okrem prorokýň s apoštolmi úzko spolupracovali aj mladí pastorační pracovníci (kazatelia, pastori). Apoštoli viedli a vychovávali mladých veriacich pre dielo služby. Pavol napríklad oslovil Timoteja ako svojho „pravého syna vo viere“ (1Tim 1,2; pozri aj 1Tim 4,12). Pavol učil Timoteja základy pastoračnej služby. Apoštol nielenže poveruje Timoteja službou, ale odvoláva sa na bližšie neurčené proroctvá o ňom (1Tim 1,18).

Ďalším Pavlovým spolupracovníkom bol Títus, ktorému sa apoštol prihovára ako svojmu „pravému synovi v spoločnej viere“ (Tít 1,4). Pavol dal Títovi za úlohu ustanoviť vedúcich pre veriacich na Kréte, čo bol náročný zbor. Ponúkol mladému Títovi duchovnú radu o tom, ako pristúpiť k tejto dôležitej zodpovednosti, a svoje povzbudenie uzavrel slovami: „Toto hovor, takto napomínaj a karhaj so všetkou autoritou. Nech tebou nikto nepohŕda.“ (Tít 2,15)

APLIKÁCIA ■ Mladí i starí, muži aj ženy – my všetci môžeme zohrávať úlohu v Božom diele. Aká je tvoja úloha a ako by si v nej mohol urobiť ešte viac?

FALOŠNÍ PROROCI V NOVEJ ZMLUVE

²³Keby vám vtedy niekto povedal: „Hľa, tu je Kristus!“ alebo: „Tam je!“ – neverte!

²⁴Lebo vystúpia falošní mesiási a falošní proroci a budú robiť veľké znamenia a divy, aby zvedli – ak je to možné – aj vyvolených. ²⁵Hľa, povedal som vám to vopred. (Mat 24,23–25)

Pred čím nás Ježiš varuje v úvodnom texte (Mat 24,23–25)? Prečo by sme mali brať toto varovanie veľmi vážne?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Sám Ježiš to nemohol povedať jasnejšie: „Lebo vystúpia falošní mesiási a falošní proroci a budú robiť veľké znamenia a divy, aby zvedli – ak je to možné – aj vyvolených.“ (Mat 24,24) Zvody, pred ktorými varuje, musia byť veľmi presvedčivé, ak ich súčasťou budú skutočne „veľké znamenia a divy“. Nadprirodzené udalosti samy osebe nie sú dôkazom Božieho pôsobenia, bez ohľadu na to, aké presvedčivé sa môžu javiť. Máme totiž nadprirodzených nepriateľov. Ako varoval apoštol Pavol: „Veď náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach.“ (Ef 6,12) A tieto mocnosti pôsobia prostredníctvom falošných prorokov.

Falošní proroci vlastne nie sú ničím novým. Nová zmluva odkazuje na falošných prorokov v starozmluvných časoch (Luk 6,26). V Novej zmluve sú falošní proroci vykreslení ako „draví vlci“, ktorí prichádzajú „v ovčom rúchu“ (Mat 7,15). A ako pripomína Ježiš, „po ovoci ich poznáte“ (Mat 7,16.20).

Hlavným cieľom falošných prorokov je oklamať a podviesť (Mat 7,17–20). Samotný Ježiš svojich nasledovníkov varoval: „Povstane aj mnoho falošných prorokov a zvedú mnohých.“ (Mat 24,11; pozri aj Mat 24,24; Mar 13,22 a 1 Ján 4,1).

Ako sa môžeme podľa textu Ef 6,10–18 chrániť pred zvodmi a podvodmi?

Žiť vierou, obliecť si „pancier spravodlivosti“ a prepásť sa „pravdou“, odovzdať sa Svätému Duchu prostredníctvom modlitby a byť zakorenení v Jeho Slove – to sú spôsoby, vďaka ktorým sa môžeme uchrániť pred všetkým, čo by nás inak duchovne a teologicky zvedlo na scestie.

- Čo môžeš urobiť, aby si sa lepšie vyzbrojil proti všetkým zvodom, ktoré zaplavujú náš svet?

APLIKÁCIA

MAŤ NEUSTÁLE JEŽIŠA A JEHO SLOVO V CENTRE POZORNOSTI

Ako sme sa naučili, Boh povolával prorokov v konkrétnych časoch a dával im dôležité úlohy. Ich prvou funkciou bolo priviesť ľudí k poznaniu Boha a k vernému vzťahu s Ním. Toto bolo hlavným zameraním aj Ellen Whiteovej. Jej služba mala dve primárne funkcie: viesť ľudí k Ježišovi a poukazovať na Jeho Slovo – na Bibliu.

Ellen Whiteová mala celoživotnú vášeň pre Ježiša a túžbu zdieľať Božiu lásku s ostatnými. Jej slávna päťdielna séria *Dráma vekov* sa začína a končí slovami „Boh je láska.“ V knihe *Cesta ku Kristovi*, ktorá patrí medzi tie najznámejšie a najpopulárnejšie, napísala: „Náš rast v milosti, naša radosť i naša užitočnosť – to všetko závisí od nášho spojenia s Kristom. V milosti porastieme, ak budeme každý deň a každú hodinu spojení s Ním a ak zostaneme v ňom. On je nielen Pôvodca, ale aj Dokonávateľ našej viery.“ (SC 69; CK 46)

Počas 90. rokov 19. storočia, keď pracovala na knihe *Túžba vekov (Cesta lásky)*, si do svojho denníka zaznamenala: „Pri písaní o Kristovom živote som hlboko pohnutá. Zabúdam správne dýchať. Nemôžem zniesť tú intenzitu pocitov, ktoré na mňa doliehajú, keď premýšľam o tom, čo Kristus vytrpel v našom svete.“ (MS 70, 1897). Ellen Whiteová veľmi rada rozprávala o Ježišovi.

Biblia bola druhým ťažiskom služby Ellen Whiteovej. Svoje spisy vnímala ako „menšie svetlo“, ktoré vedie ľudí k „väčšiemu svetlu“ – k Biblii (3SM 29). Vždy ľudí povzbudzovala, aby išli k Písmu, kde Boh zjavil svoj milujúci charakter a plán záchrany. Ako to vyjadrila na začiatku svojej služby: „Odporúčam ti, drahý čitateľ, Božie slovo ako pravidlo tvojej viery a života.“ (3SM 30)

O niekoľko rokov neskôr napísala: „Pán si praje, aby ste študovali svoje Biblie. Nedal žiadne dodatočné svetlo, ktoré by malo zaujať miesto Jeho Slova. ... Ak sa [Jeho Slovo] prijíma a trávi, je ako životodarná krv duše. Potom budú dobré skutky zjavné ako svetlo žiariace v temnote.“ (LT 130, 1901).

Ellen Whiteová tiež verila, že všetci, ktorí si nárokuje na Kristov prorocký plášť, musia učiť. „Učenci mali poslucháčov učiť, čo ich naučil Kristus. V tom je všetko, čo povedal nielen osobne, ale aj ústami všetkých starozmluvných prorokov a učiteľov. Ľudské učenie je z toho vylúčené.“ (DA 826; CL 533)

Ellen Whiteová kladla Ježiša a Písmo do centra svojej kresťanskej skúsenosti. Budúci piatok preskúmame jej pohľad na zjavenie a inšpiráciu.

Viac informácií nájdete na stránke <https://whiteestate.org/absg/4>.